

NOU

Norges offentlige utredninger **2019:9**

Fra kalveskinn til datasjø

Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver

Lovutvalg foreslår straff for arkivsynderne. Det gir skryt fra norsk presse

Fra kalveskinn til datasjø - ny arkivlov

Arkivlovutvalget vil gå bort fra begrepet «journalføring»

arkiver, som er ment å avløse dagens arkivlov fra 1999. De overleverte i dag sin utredning til kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande og til meg, som representant for KMD. Og symbolsk nok fikk vi utredningen oversendt digitalt til smarttelefonene våre fra utvalgsleder Christian Reusch.

Tittelen på verket er "*Fra kalveskinn til datasjø*". Et såpass visjonært navn på noe så formelt som en lovutredning forteller at dette handler om et tema der det finnes både svært lange historiske linjer, men også noen svært dagsaktuelle problemstillinger knyttet til digitalisering og bruk av informasjon.

Et arkivlovutvalg, nedsatt av regjeringen i september 2017, har utarbeidet et utkast til en *ny lov om samfunnsdokumentasjon og*

Klageregler skal hindre arkivslurv

Arkivlovutvalget foreslår egne klageregler for medier om innsyn i dokumenter, og straff for dårlig arkivering. Forslagene får ros fra Norsk Presseforbund.

■ ISABEL BECH

Hun sier klageretten som foreslås er en sterk forbedring.

– Det er i dag ingen formell klage mulighet, til tross for avgjørende konsekvenser for innsynsmulighet og åpenhet, sier Foss til NTB.

Arkivutvalget slår også fast i praksisen med postjournaler og journalføring bør opphøre til fordel for en mer moderne løsning.

– Journalen er et verktøy med lange tradisjoner for å få løpende oversikt over saker, men vi tror ikke fremtiden er det formatet. Vi vil

Arkivlovutvalget har levert - på SMS!

Hvordan tar vi vare på vår kollektive hukommelse?

Lovutvalg foreslår å fjerne journalføring – vil innføre automatisert arkivering

Forslaget omtales som modig og foroverlent.

Eskil Wie Furunes
JOURNALIST

Kommunal Rapport

Vil at også kommunale selskaper må følge arkivloven

ADMINISTRASJON. Alle selvstendige offentlige virksomheter bør omfattes av arkivloven, mener utvalg, som også foreslår flere tiltak for å hindre «digital demens».

NOU 1987 og lov 1992

Bakgrunn: Mandat og sammensetning

➤ Digitalisering:

- Gjennomgå alle bestemmelser i dagens lov og vurdere behov for fornying og endring
- Riksarkivarens og Arkivverkets ansvar tidsmessig?
- Noark-standard, skylagring, bevaring og kassasjon
- Vurdere om dagens regulering av journalføringsplikten er hensiktsmessig

- Uavhengig av digitalisering: virkeområde, harmonisering med offentlighetslov, GDPR og forvaltningslov

FAKTA

Utvalget

- Christian Reusch (leder)
- Dag Wiese Schartum
- Anne Mette Dørum
- Håkon With Andersen
- Lone Solheim
- Espen Sjøvoll
- Hilde Bjørnå
- Rune Kjørlaus

Utfordringsbildet og utviklingstrekk

Digital Economy and Society Index (DESI) 2018 ranking

> Digitalisering:

> Nye arbeidsmåter og former for kommunikasjon

> Nye teknologiske muligheter

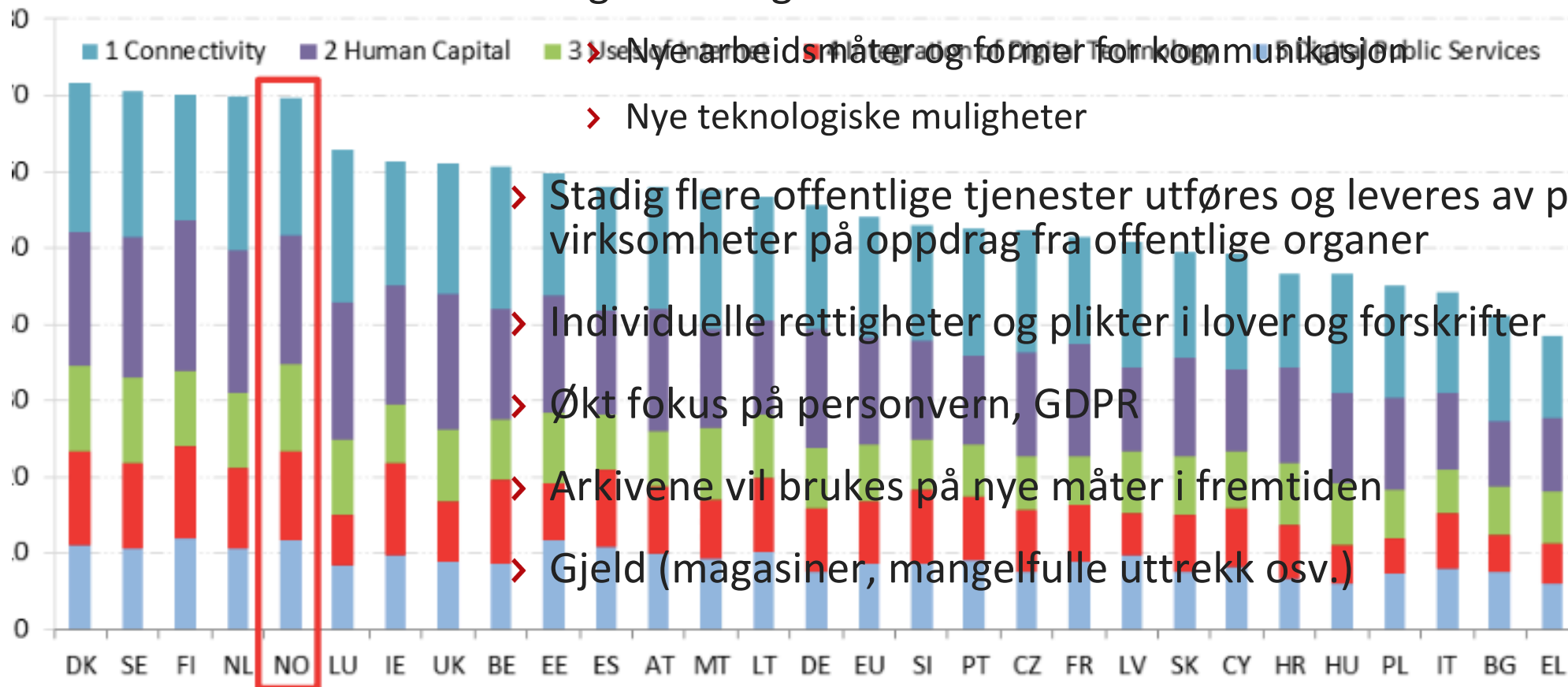
> Stadig flere offentlige tjenester utføres og leveres av private virksomheter på oppdrag fra offentlige organer

> Individuelle rettigheter og plikter i lover og forskrifter

> Økt fokus på personvern, GDPR

> Arkivene vil brukes på nye måter i fremtiden

> Gjeld (magasiner, mangelfulle uttrekk osv.)

Lovutkastet

Hovedgrep

- › Ny formålsparagraf og utvidet virkeområde
- › Eksplisitt dokumentasjonsplikt, krav om strategi og ny begrepsbruk
- › Modernisering: automatisering, innebygd arkiv – nye tanker om langtidsbevaring, kassasjon og tilgjengeliggjøring
- › Åpner for skylagring
- › Evaluering av Noark-standard
- › Krav om journalføring videreføres ikke!
- › Lov tilpasset personvernforordningen og forsøker å gi praktiske løsninger
- › Enkelte organisatoriske grep - sikring av private arkiver

Sentrale begreper

› Hvem skal loven kommunisere med?

Lovutkastet § 5 Definisjoner (kjernebegreper)

I denne loven menes med:

a)dokumentasjon: informasjon som løpende bekrefter hvordan en virksomhet, organisasjon eller person har handlet, utøvd myndighet eller utført tjenester og andre oppgaver. Dette omfatter blant annet prosesser, beslutninger, handlinger med rettslige virkninger, samt vesentlige hendelser og forhold.

b)dokumentere: å sørge for dokumentasjon.

c)arkiver: dokumentasjon som langtidsbevares for formål som nevnt i § 1.

d)arkivinstitusjon: virksomhet med hovedformål å ta vare på og gjøre tilgjengelig arkiver omfattet av loven.

Ny formålsparagraf (§ 1)

(1) Formålet med denne loven er å sikre dokumentasjon om samfunnet som skal kunne brukes til å forstå samtid og fortid, og til å bevare og videreutvikle Norge som rettsstat og demokrati.

(2) Loven skal særlig legge til rette for å

- a) fremme offentlighet og demokratisk deltakelse (ny)*
- b) drive forsvarlig offentlig virksomhet*
- c) fastsette, fremme og forsvare rettigheter og andre rettskrav*
- d) utvikle kunnskap om kulturarven, kulturelt mangfold og grunnleggende samfunnsforhold*
- e) legge til rette for vitenskapelig forskning og annen granskning*
- f) ivareta enkeltpersoners og grupperes behov for å kjenne egen historie og kultur. (ny)*

Utvidet virkeområde (§ 2)

(1) Loven gjelder for:

- a) staten, fylkeskommunene og kommunene
 - b) selvstendige offentlige virksomheter uavhengig av organisasjonsform
 - c) selvstendige virksomheter hvor det offentlige direkte eller indirekte har en samlet eierandel på mer enn 50 prosent, eller hvor det offentlige direkte eller indirekte har rett til å velge flere enn halvparten av medlemmene i det øverste organet i virksomheten
 - d) andre virksomheter når de treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift.
- Virksomheter som setter ut lovplåagte oppgaver til noen som ikke er omfattet av loven, skal sørge for oppfølging av dokumentasjonspliktene for disse oppgavene(4)
 - Forskriftshjemmel: virksomheter som leverer tjenester som i hovedsak er offentlig finansiert, skal være helt eller delvis omfattet av loven (5)

“

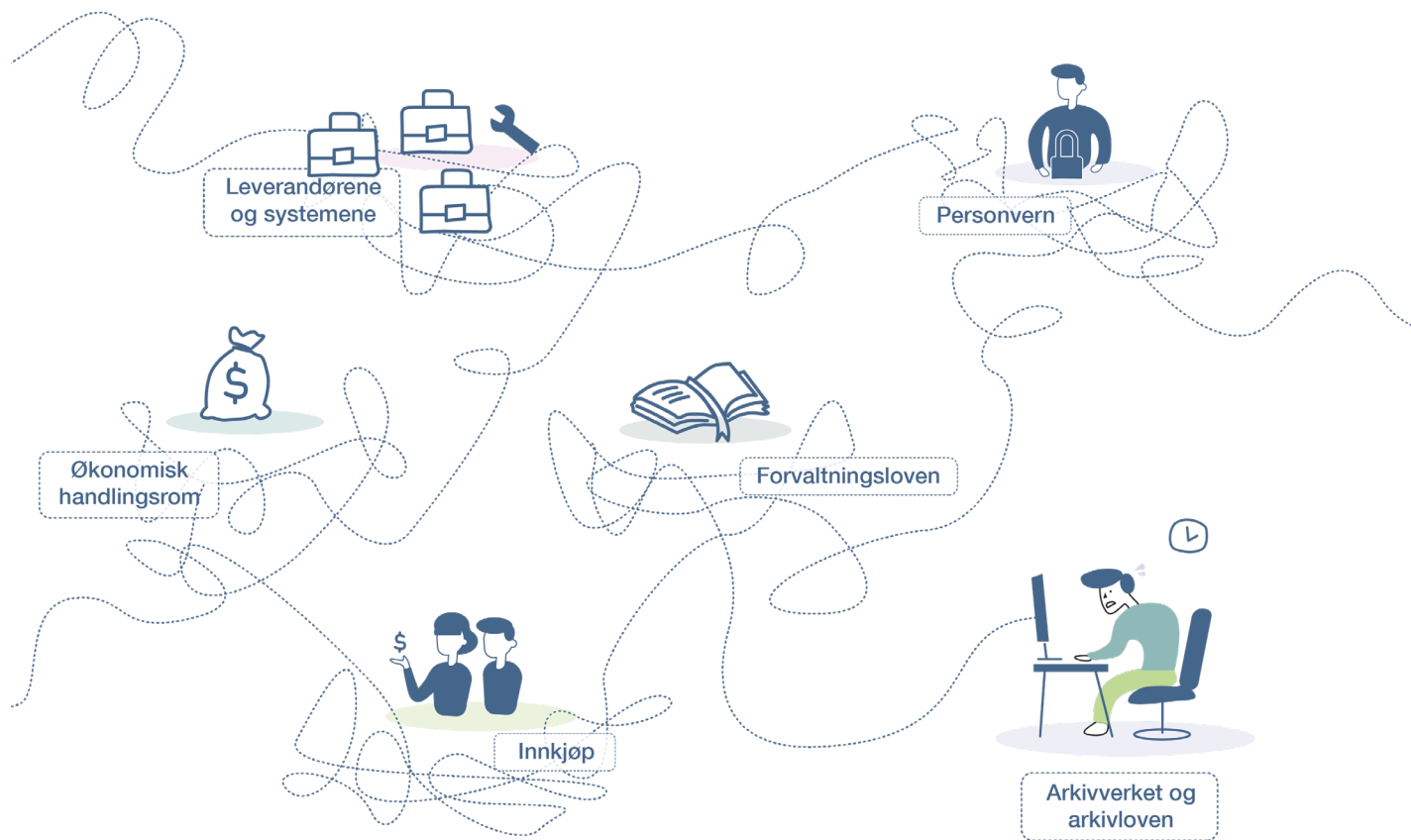
....Arkivdanningen handler om å sikre dokumentasjon av vurderinger, handlinger og beslutninger på en slik måte at man kan stole på at de gir et riktig bilde av både det som ble diskutert og det som ble besluttet i offentlige virksomheter. Måten vi jobber på og hvordan dokumentasjonen oppstår har endret seg mye siden den gang journalføring ble innført som et prinsipp i norsk offentlig forvaltning av Christian VI på 1700-tallet...

Plikt til å skape og bevare dokumentasjon

- 1) Dokumentasjonsstrategi, § 6
- 2) Dokumentasjon i felles systemer, § 7
- 3) Virksomhetens kommunikasjon, § 8
- 4) Informasjonssystemer, databaser, registre, § 9
- 5) Særlig dokumentasjonsplikt ved automatisert rettsanvendelse, § 10
- 6) Dokumentasjon av avgjørelser, § 11
- 7) Plikt til å dokumentere ut fra en konkret vurdering, § 13
- 8) Nasjonalarkivet kan gi pålegg om å dokumentere

Dokumentasjonsstrategi, § 6

- *Strategiske valg*
- *Oversikt*
- *Evaluering og tiltak*

Dokumentasjonsstrategi, § 6

- ✓ *Hvilke dokumentasjonsplikter gjelder for virksomheten?*
- ✓ *Hvilken dokumentasjon er særlig viktig for virksomheten?*
- ✓ *Hvordan er arbeidet med å ivareta dokumentasjonspliktene organisert?*
- ✓ *Hvilke informasjonssystemer skaper og tar vare på dokumentasjon omfattet av denne loven?*
- ✓ *Virksomhetens bruk av kommunikasjonskanaler, herunder sosiale medier?*
- ✓ *Hvordan virksomheten sørger for langtidsbevaring, minimering og sletting av dokumentasjon og arkiver?*
- ✓ *Vurdere virksomhetens etterlevelse*
- ✓ *Se strategien i sammenheng med andre styringsdokumenter f.eks informasjonssikkerhet, personvern, anskaffelser*

Kommunikasjon, § 8

- Skal dokumentere ekstern kommunikasjon
- Virksomhetsrelatert kommunikasjon til og fra personer i ledende stillinger
- Verktøy for å ivareta pliktene på en automatisert måte
- Forskriftshjemmel

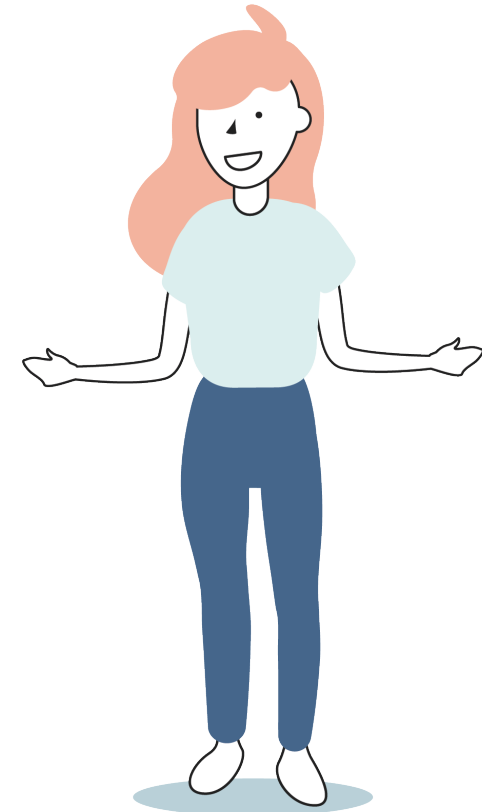

Avgjørelser, § 11

Når en virksomhet treffer avgjørelse under utøvelse av offentlig myndighet skal virksomheten sørge for dokumentasjon av

- a) hvem avgjørelsen gjelder og hva den går ut på
- b) i hvilken grad og på hvilken måte avgjørelsen er basert på automatisert rettsanvendelse
- c) hvilke lover, forskrifter og instruksjoner som generelt har vært styrende for avgjørelsen, og
- d) de faktiske omstendighetene som har hatt mye å si for utfallet.

Andre vesentlige forhold og avgjørelser som viser hvordan en virksomhet har utført sine oppgaver, skal dokumenteres.

Plikt til å dokumentere ved automatisert rettsanvendelse, § 10

- (1) Virksomheter som helt eller delvis automatiserer rettsanvendelse, skal dokumentere
 - a) hvilke datatyper som anvendes
 - b) hvilke kilder som benyttes for disse datatypene
 - c) hvilke behandlingsregler som er utledet av rettsreglene og som er styrende for vedtakene, og
 - d) hvilke endringer som er gjort av systemet på bakgrunn av vedtak av lover og forskrifter og andre politiske vedtak.

Fellessystemer, § 7

- Avtale hvem som har ansvar for å ivareta dokumentasjonspliktene
- Alternativt følge behandlingsansvar etter PVF for systemer som inneholder personopplysninger
- Alternativt pålegges systemeier

Plikt til å dokumentere Informasjonssystemer, databaser, registre, § 9

- 1) Krav om at systemer skal dokumenteres når innholdet skal langtidsbevares
- 2) Følgende beskrives:
 - a) når database- eller registerløsningen ble etablert, vesentlig endret eller omstrukturert og avviklet
 - b) hvilke typer data som inngår i løsningen, om det er personopplysninger, og hvilke kilder datatypene er hentet fra
 - c) bruksformålet for løsningen
 - d) hvilke kategorier virksomheter eller personer som har tilgang til dataene, og
 - e) hvordan dataene er beskyttet mot urettmessige endringer.
- 3) Skal følge med ved overføring til arkivinstitusjon

Skytjenester (§ 21)

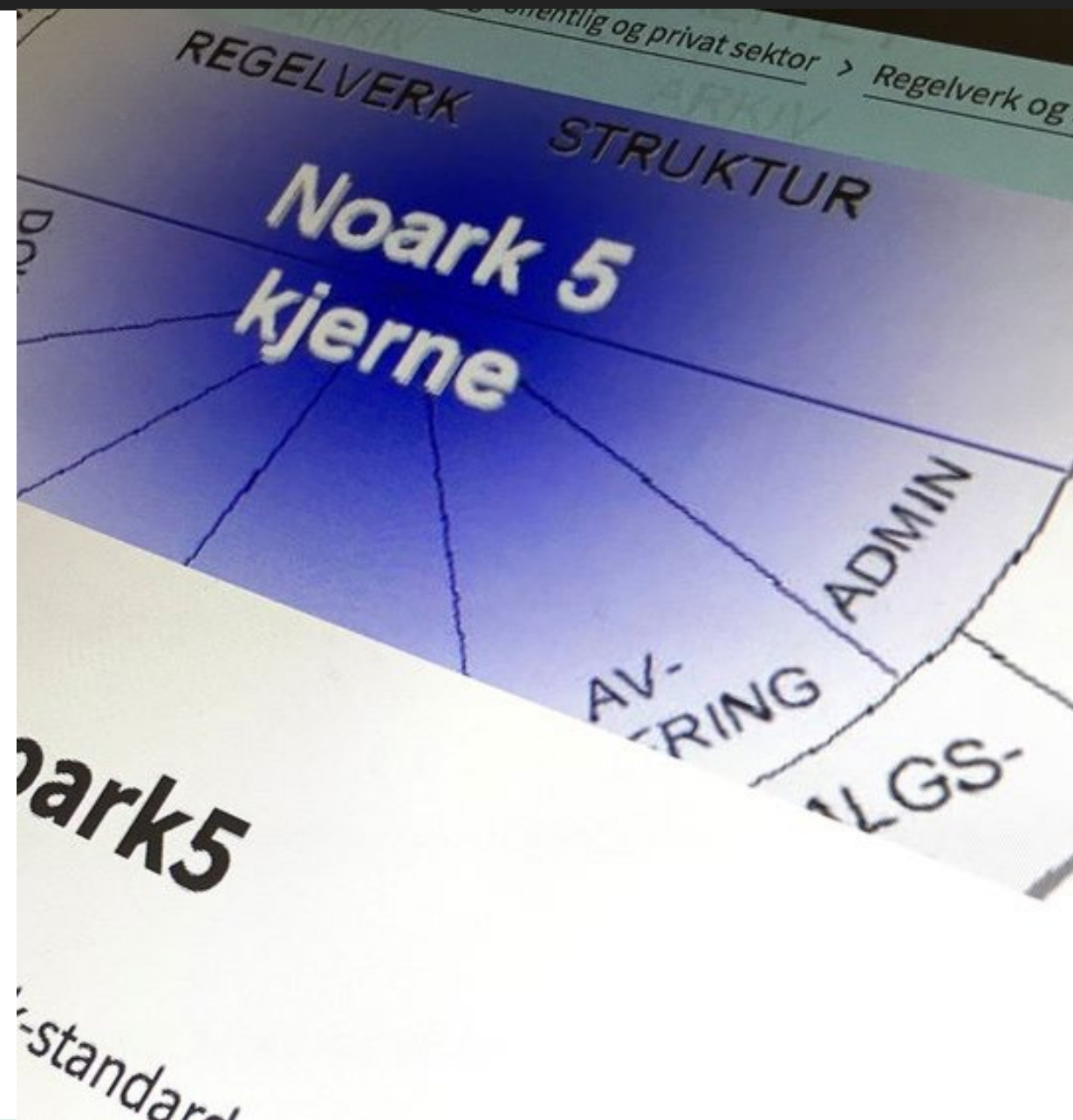
- Gjeldende utførselsesforbud oppheves for digitale arkiver
 - ✓ Vilkår i personvernforordningen
 - ✓ Risikovurdering
 - ✓ Databehandler avtale – tilsynsmyndighet rett til å vite lagringsted
 - ✓ En kopi i Norge ved langtidsbevaring

“

Utvalget tilrår at det arbeides med en ytterligere forenklet og mer presis Noark-standard. Det bør samtidig settes i gang et arbeid for å prøve ut nye metoder og løsninger for å bygge krav til dokumentasjonen inn i forvaltningens systemer, såkalt innebygd arkivering

NOU 2019:9

GDPR, minimering og sletting

- Forbud sletting § 18
- Ny: Virksomhetene får positiv plikt til å holde dokumentasjonen vedlike, for å unngå at den blir ubrukelig eller utilgjengelig (§ 19)
- § 22 (plikt til å identifisere personopplysninger)
- § 23 (opplysninger om døde)
- § 24 (arkivformål)
- § 25 (unntak fra registrertes rettigheter)
- § 27 (minimering)

Arkivformål i allmennhetens interesse (§ 24)

1. Nasjonalarkivet, kommuner, fylkeskommuner og offentlig eide arkivinstitusjoner kan være behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger for arkivformål i allmennhetens interesse. t.
 2. Personopplysninger som nevnt i personvernforordningen kan behandles av arkivinstitusjon uten samtykke fra den registrerte dersom behandlingen er nødvendig for arkivformål i allmennhetens interesse.
 3. Særlige kategorier personopplysninger kan behandles av arkivinstitusjon uten samtykke fra den registrerte dersom behandlingen er nødvendig for arkivformål i allmennhetens interesse, og der samfunnets interesse i at behandlingen finner sted, klart overstiger ulempene for den enkelte.
 4. Ved behandling av særlige kategorier personopplysninger skal den behandlingsansvarlige arkivinstitusjonen rådføre seg med personvernombudet
- › Forskriftshjemler

Overføring og langtidsbevaring

- Lovutkastet oppstiller regler om ansvaret for og overordnede krav til langtidsbevaring tilpasset digitale arkiver
- Nytt: Statlige arkiver skal overføres på digitale formater til Nasjonalarkivet. Det innebærer at Nasjonalarkivet ikke vil motta flere papirarkiver (§ 29)
- Nytt: Nasjonalarkivet får ansvar for å tilby kommuner og fylkeskommuner tjenester for langtidsbevaring av digitale arkiver (§ 28)

Plikt til å tilgjengeliggjøre

- § 17 Dokumentasjon som offentlige virksomheter har skapt eller besitter skal være tilgjengelig hvis ikke strid lov, taushetsplikt etc.
- § 32
 - 1) Langtidsbevarte arkiver registreres i en felles, allment tilgjengelig og nettbasert katalog forvaltet av Nasjonalarkivet
 - 2) Arkiver som langtidsbevares hos Nasjonalarkivet og andre arkivinstitusjoner skal ... være tilgjengelig for forskning, kulturvirksomhet, lokalhistorisk arbeid, næringsutvikling, for å dokumentere rettigheter og annen bruk i tråd med § 1

Tilsyn og sanksjoner

- § 41 Nasjonalarkivet fører tilsyn. Forskriftshjemmel fylkesmann føre tilsyn med fylkeskommuner og kommuner
 - Digitaliseringstilsyn (bare i NOU)
- § 42 Sanskjoner
 - Nasjonalarkivet mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt
 - Datatilsynet kapittel IV
- § 43 Straff: Forsettlig og grovt uaktsomt mulighet for bøter

Private arkiver

- §34 Koordineringsansvar langtidsbevaring private arkiver
 - Nasjonalarkivet nasjonal ansvar
 - Fylkeskommunen regionalt ansvar (private arkiver av regional betydning)
 - Nasjonalarkivet fører tilsyn med offentlig finansiert arbeid med private arkiver
- § 35 Langtidsbevaring etter arkivfaglige prinsipper og felles katalog (bare offentlig finansierte arkivinstitusjoner)
- § 36 Eiendomsrett m.m.
- § 37 Nasjonalarkivet kan vedta at et arkiv av nasjonal betydning er særskilt verneverdig. Eieren får rapporteringsplikt.

En liten oppfordring...

Bruk høringen!